

Dabas aizsardzības pārvalde

Ezernieku karsta kritenes

Publicēts: 13.11.2020.

Atjaunināts: 17.11.2021.

Dabas pieminekli veido īpaša ģeovieta, kuras nelielajā teritorijā atrodas divi karsta ezeri – Vecezers un Linezers, kā arī sausgultne starp tiem. Teritorijā ir novērojamas dinamiskas ģeoloģiskās parādības, kas izpaužas kā krasas, neregulāras un neprognozējamas ieplaku ūdens līmeņa pazemināšanās un atjaunošanās.

Aizsardzības kategorija: aizsargājams ģeoloģisks un ģeomorfoloģisks dabas piemineklis, *Natura 2000* teritorija

Kods: LV0413300

Administratīvais iedalījums: Siguldas novads, Allažu pagasts

Pārvalde: Dabas aizsardzības pārvaldes struktūrvienība [Vidzemes reģionālā administrācija](#).

Robežu shēma

[Robežu shēma uz ortofoto pamatnes](#)

[Ministru Kabineta noteikumi Nr. 175 "Noteikumi par aizsargājamiem ģeoloģiskajiem un ģeomorfoloģiskajiem dabas pieminekļiem"](#)

[Ministru Kabineta noteikumi Nr. 264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi"](#)

Teritorija ir izvietojusies Viduslatvijas zemienē, Ropažu līdzenumā.

Dabas pieminekli veido īpaša ģeovieta, kuras nelielajā teritorijā atrodas divi karsta ezeri – Vecezers un Linezers, kā arī sausgultne starp tiem. Visas ieplakas ir veidojušās gruntij iebrūkot vai nosēžoties virs ģipsakmens šķīšanas rezultātā izveidojušās pazemes tukšuma - karsta procesu rezultātā. Teritorijā ir novērojamas dinamiskas ģeoloģiskās parādības, kas izpaužas kā krasas, neregulāras un neprognozējamas ieplaku ūdens līmeņa pazemināšanās un atjaunošanās. Teritorija ilgstoši ir piesaistījusi dabas pētnieku un interesentu uzmanību, bet diemžēl pietiekami detāli pētījumi nav izvērsti un ūdens līmeņu svārstības nav monitorētas.

Karsta kritenes atrodas virs augšējā devona Franas stāva ģipsakmeni saturošās Salaspils svītas iežiem, kurus klāj 5-8 m bieza kvartāra nogulumu segkārtā.

Pazīstamākais ģeoloģiskais veidojums teritorijā ir Linezers. Linezera pievilcība un popularitāte saistīta ar tā ūdens līmeņa svārstībām un "aiziešanu pazemē". Ezera ūdens līmenim nokrītoties, skatam atklājas ezerdobes dibens, kurā atrodas akmeņi un nomelnējuši koki ar kuriem ezerā kādreiz esot slodzīti līni - tā arī veidojies nosaukums - Linezers. Dažreiz ūdens līmenis pazeminās nedaudz vai līdz pusei, bet 2002. gada ziemā un arī 2014. gada vasarā tas bija gandrīz pilnīgi iztukšojies.

Kriteņu dziļumi ir no dažiem desmitiem centimetru līdz pat 6 m un iespējami pat vairākus metrus dziļi zemes iegruvumi, kuru caurmērs svārstās no dažiem metriem līdz pat vairākiem desmitiem metru. Iegruvumi grupējas kriteņu virknēs vai veido iegarenus padziļinājumus ar stāvām nogāzēm (karsta gultnes). Atkarībā no tā vai iegruvumu dibens sasniedz vai nesasniedz gruntsūdens līmeni, tie var būt sausi vai pildīti ar ūdeni. Novērojumi liecina par ūdens pazušānu kā neregulāra un neperiodiska rakstura procesu.

Zemes virspusē vietumis atsedzas morēnas mālaina smilts, pārsvarā smalkgraudaina un vidēji rupja, ap Linezeru novērojama grants, oļi un laukakmeņi zemes virspusē. Pamatieži nekur neatsedzas.

Vecezers (aptuveni 1,4 ha) ir lielāks par Linezeru (0,4 ha). Kādreiz Vecezera vietā ir bijis mežs. Gruntij virs tukšuma ģipsi iebrūkot, izveidojusies liela, plaša kritene. Ūdens līmenis Vecezerā ir samērā nemainīgs.

Dabas pieminekļa teritorijā atrodas Eiropas savienības aizsargājami biotopi: eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju (3150), aktīvi augstie purvi (7110*), pārejas purvi un slīkšņas (7140), purvaini meži (91D0*), veci vai dabiski boreālie meži (9010*).

Teritorijā ir tradicionāla Latvijas lauku ainava ar viensētām un nelielām lauksaimniecībā izmantojamu zemju platībām mežu ielokā lēzeni paugurotā apvidū. Ainava savu savdabīgumu iegūst brīžos, kad Linezerā un sausajā kritenē krasi pazeminās ūdens līmenis.

Dabas datu pārvaldības sistēma
OZOLS

Citi dati par šo un citām Latvijas īpaši aizsargājamām dabas teritorijām

[Skatīt vairāk](#)

<https://www.daba.gov.lv/lv/ezernieku-karsta-kritenes>